

www.undoscoop.cat

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Cicle inicial i mitjà d'Educació primària

Índex

1. Presentació
2. Objectius
3. Benvinguda i explicació del taller
4. El conte *Piga, Castanya i Bastó*
5. La cançó *La gran ventada*
6. Activitats didàctiques relacionades amb el conte
7. Intercanvi de cromos
8. Pòster, conte i comiat
9. Esquema de la sessió de treball i materials
10. Annexos: la cançó i els valors

1. Presentació

El taller que s'ha dissenyat per apropar els valors cooperatius als infants de 6 a 10 anys consta de **quatre activitats** principals: la **lectura** del conte *Piga, Castanya i Bastó*; la **cançó** “La gran ventada”, que els infants han de cantar i que serveix per reforçar el missatge del conte; la realització de dues **activitats didàctiques** per consolidar els conceptes principals del relat, i finalment l'**intercanvi de cromos**. Abans d'acabar la sessió, d'una **hora i mitja de durada**, repartirem un conte a cada infant i penjarem el pòster de l'assemblea de feres a l'aula perquè els alumnes recordin els valors que s'han treballat.

Les peripècies dels protagonistes del conte, Miquel Piga, Clara Castanya i Fina Bastó, seran el fil conductor perquè els infants **entrin en contacte amb el cooperativisme**. Probablement, els alumnes d'aquesta edat no han sentit mai a parlar del cooperativisme, una paraula que al principi els pot costar de pronunciar. Més que teoritzar al voltant d'aquest concepte, l'important de la sessió és que els alumnes s'adonin que molts valors que formen part del cooperativisme —prendre decisions conjuntament, treballar en equip o mostrar respecte— ja fa temps que ells mateixos els treballen a l'escola.

La sessió ha de servir sobretot per **potenciar l'esperit cooperador i solidari dels nens i nenes**. Els alumnes s'han d'adonar que els valors cooperatius no solament són importants dins de l'aula, sinó també fora, i en la mesura que els practiquin **contribuiran a la construcció d'un entorn més just, harmònic i tolerant**.

2. Objectius

A l'hora d'elaborar aquest taller, adreçat a alumnes del cicle inicial i mitjà d'educació primària, hem tingut en compte l'ordenació dels **ensenyaments de l'educació primària establerts pel decret 142/2007**, que destaca "la importància de l'educació primària, com una etapa fonamental i privilegiada en la formació dels nens i les nenes. Aquesta etapa educativa és el marc idoni per adquirir les competències bàsiques i els instruments necessaris per realitzar nous aprenentatges i posar les bases d'una formació personal basada en l'autonomia personal, la responsabilitat, la solidaritat, la llibertat, la participació i el compromís individual i col·lectiu; per conèixer els elements bàsics de la llengua, l'entorn geogràfic, la història i les tradicions que permetin arrelar-se al país; per poder participar en la construcció d'un món millor i continuar aprenent al llarg de la vida".

El taller que proposem reforça els següents **objectius** de l'educació primària especificats en la legislació esmentada:

a) Adquirir habilitats per mantenir i millorar el clima de convivència, i per prevenir i resoldre conflictes de manera pacífica tant en l'àmbit familiar com en l'àmbit escolar i social.

b) Conèixer, valorar i estimar l'entorn natural, social i cultural més proper, reforçant així el sentiment de pertinença i arrelament al país i la capacitat d'extrapolar aquests coneixements al món en general; comprendre, a partir de l'observació de fets i fenòmens senzills, els principals mecanismes que regeixen aquest entorn per tal de ser capaç de prendre compromisos responsables per mantenir-lo o introduir elements de millora.

c) Aplicar, en contextos diversos, els diferents coneixements adquirits i els recursos propis, a fi de resoldre de manera creativa problemes, situacions personals i necessitats de la vida quotidiana.

d) Conèixer i valorar el medi natural així com els animals més propers a l'ésser humà i adoptar comportaments que afavoreixin la seva protecció.

Pel que fa a les **competències transversals** que es treballen, el programa "Un, dos, coop" adreçat als alumnes de 6 a 10 anys se centra especialment en les competències següents que també es descriuen al decret 142/2007:

- Competència d'autonomia i iniciativa personal
- Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic
- Competència social i ciutadana

A banda dels objectius i competències desenvolupats al decret d'educació primària, el programa "Un, dos, coop" té com a objectius:

1. Estimular en els alumnes el coneixement del cooperativisme, prenent com a referència els valors, hàbits i capacitats següents: cooperació i solidaritat; treball col·laboratiu i en equip; autoajuda.

2. Estimular en els alumnes l'esperit emprenedor, prenent com a referència els següents valors, hàbits i capacitats: observació i exploració; iniciativa i creativitat; responsabilitat; presa de decisions i assumpció de risc; flexibilitat i perseverança; coneixement i respecte de l'entorn.

3. Benvinguda i explicació del taller

1. Ens presentem, saludem els nens i nenes i els expliquem que avui farem un taller sobre cooperativisme. Apuntem la paraula a la pissarra. Tot seguit, els preguntem: "N'heu sentit a parlar, del cooperativisme?". Probablement els infants es quedaran callats o diran que no. A continuació, diem: "Per conèixer el cooperativisme us explicaré un conte sobre tres nens que cooperen i que tenen molta iniciativa. I després del conte, cantarem una cançó i farem algunes activitats. Espero que ens ho passem bé i aprenem molt. Comencem?".

Durada aproximada: 5'

4. El conte `Piga, Castanya i Bastó`

Un cop de vent sacseja la vila de Linyoleta i tot es capgira. Els adults es queden paralyzats, en posició stop, i només els infants i els animals es poden moure. Així és com comença aquesta història en què els protagonistes, Miquel Piga, Clara Castanya i Fina Bastó, acompanyats de dos animals estrambòtics, un girafant i una tortullona, seran els responsables de reconstruir el seu entorn i decidir què volen canviar i què volen mantenir de l'antic món.

El relat exemplifica els valors de la cooperació, el treball en equip, el respecte a la diferència i el diàleg, i capacitats com la iniciativa i la facilitat per adaptar-se als canvis.

Intentarem que els nens i nenes s'**assguin en rotllana** perquè tots ens puguem veure (cal comentar-ho abans amb el mestre de l'escola).

Expliquem el conte amb l'ajuda d'un **projector** que mostra les il·lustracions del relat. A l'hora d'explicar el conte, hem de ser expressius i teatralitzar tant com puguem. És molt millor que expliquem el conte, i no pas que el llegim.

A mesura que expliquem el conte, ens aturem a cada il·lustració i **fem preguntes** als infants perquè entrin dins la història. És important que els alumnes no tinguin el conte (ja els el regalarem al final de la sessió), perquè així fixin l'atenció en les imatges que van veient i la història que van sentint. També és important que utilitzem la **pissarra** per escriure alguns conceptes que després treballarem.

Pàg. 1: portada

Digueu alguna cosa com ara: "Aquests són els protagonistes del nostre relat: Miquel Piga, Clara Castanya i Fina Bastó. Per què creieu que Miquel Piga es diu així? I Fina Bastó? Què li deu haver passat, a la Fina, que té la cama de fusta?".

Pàg. 2 i 3: cop de vent a Linyoleta

Després de l'explicació del fragment, digueu alguna cosa com ara: "Ja ho veieu: els nostres amics tenen una missió: aprofitar la gran ventada que ho ha desordenat tot per construir un món millor".

Preguntes: Què creieu que fa un raspall de dents volant? Per què les arrels de l'arbre són dins d'unes sabates? Per què penseu que el girafant es diu girafant? I la tortullona? Us agrada que els animals siguin així?

Pàg. 4: el camp de golf

Després de l'explicació del fragment, digueu alguna cosa com ara: "Què han fet aquí, els nostres amics? Han parlat sobre els camps de golf i han decidit entre tots que és millor que no n'hi hagi, a Linyoleta". Apunteu a la pissarra: **prendre decisions entre tots**.

Preguntes: Què hi ha dins la nevera? Vosaltres on guardeu els llibres? Per què hi ha unes banderetes damunt la cadira i el sofà? Sabeu què és un camp de golf? Hi heu anat mai?

Pàg. 5: bitllets als cirerers

Després de l'explicació del fragment, digueu alguna cosa com ara: "Ja ho veieu: una altra vegada els nostres amics, després de parlar-ne, prenen la decisió de repartir els diners entre els habitants de Linyoleta. Si haguessin pensat només en ells, se'ls haurien quedat ells". Apunteu a la pissarra la paraula **solidaritat**.

Preguntes: Creieu que és normal que hi hagi bitllets a les branques d'un cirerer? Què us agradaria que pengés dels arbres? Vosaltres on els guardeu, els diners? Què els passa al sol i a la lluna?

Pàg. 6 i 7: l'assemblea de feres

Després de l'explicació del fragment, digueu alguna cosa com ara: "Què fan aquí, Piga, Castanya i Bastó? Respecten el que fan els animals i deixen que siguin ells els qui decideixin el seu futur". Apunteu a la pissarra la paraula **respecte**.

Preguntes: El rinogüí llegeix *Moby Dick*. Sabeu qui és Moby Dick? Coneixeu altres llibres en què els protagonistes siguin els animals? Si s'haguessin barrejat un mussol i una sardina com creieu que es diria el nou animal? I un cocodril amb un esquirol? Heu votat mai, alguna vegada, vosaltres? Quan?

Pàg. 8: la gasolinera

Després de l'explicació del fragment, digueu alguna cosa com ara: "Piga, Castanya i Bastó prefereixen que dels sortidors de la gasolinera surti llet, suc i sopa. Prenen la decisió, una altra vegada, després d'escoltar l'opinió de tothom".

Preguntes: A vosaltres què us agradaria que sortís dels sortidors de la gasolinera? Creieu que podríeu viure sense cotxes? Quins canvis hauríeu de fer a la vostra vida i la de la vostra família si no tinguéssiu vehicle?

Pàg. 9: la biblioteca

Després de l'explicació del fragment, digueu alguna cosa com ara: "Els nostres protagonistes observen els personatges dels contes, que s'han organitzat molt bé per tornar als llibres. Respecten el que fan, sense intervenir".

Preguntes: Coneixeu el soldadet de plom? I el Pinotxo? Quins altres personatges de contes us vénen al cap?

Pàg. 10: estels dins la piscina

Després de l'explicació del fragment, digueu alguna cosa com ara: "Piga, Castanya i Bastó, després d'adonar-se que els estels s'estan apagant dins la piscina, treballen en equip per tornar els estels al cel". Apunteu a la pissarra: **treball en equip**.

Preguntes: Per què creieu que els estels s'estan apagant dins la piscina? Sabeu què és un salabret? Heu treballat mai en cadena?

Pàg. 11: una Linyoleta millor

Després de l'explicació del fragment, digueu alguna cosa com ara: "Després de la feina dels nostres amics, Linyoleta és ara un poble millor".

Preguntes: Creieu que els nostres personatges estan ara més contents que abans? Per què ho creieu? La Lourdes Mantega es dirigeix a la lletalinera. Què deu ser la lletalinera? Per què penseu que ara les arrels de l'arbre no són dins les sabates?

Durada aproximada de l'explicació del conte: 20 minuts

5. La cançó `La gran ventada´

La cançó fa referència al conte *Piga, Castanya i Bastó* en què es treballen, entre d'altres, els valors de la solidaritat, la responsabilitat, la convivència, el respecte i l'ajuda mútua.

1. Pregunta: "Us agradaria escoltar *La gran ventada*, la cançó que canta la Clara Castanya?". Probablement respondran que sí.
2. Repartim la lletra de la cançó (vegeu Annexos) i posem *La gran ventada* perquè els nens i les nenes l'escoltin per primer cop mentre llegeixen la lletra.
3. Pregunta de què tracta la lletra de la cançó i si hi ha alguna cosa que no entenen.
4. Ara que els nens i nenes ja s'han familiaritzat amb la música, posem la cançó una altra vegada perquè la cantin tots junts.

Durada aproximada: 10 minuts

6. Activitats didàctiques relacionades amb el conte

1. Després d'explicar *Piga, Castanya i Bastó* i de cantar *La gran ventada*, preguntem als alumnes si saben què és el **cooperativisme**. Com que el més probable és que no ho sàpiguen, els expliquem què és:

Cooperativisme ve de cooperar, que vol dir treballar amb els altres. Es tracta de no pensar només en els nostres desitjos i necessitats quan fem coses junts, sinó de tenir en compte els desitjos i necessitats dels altres i de tot el que ens envolta, per tal de no fer mal a ningú.

A continuació, remarquem que els tres personatges de la història, Miquel Piga, Clara Castanya i Fina Bastó han cooperat. I com ho han fet? Prenent les decisions conjuntament comptant amb l'opinió de tots i totes, treballant en equip i mostrant respecte pels altres. Aquí ens aniran molt bé les anotacions que hem fet a la pissarra mentre explicàvem el conte.

1.2 Preguntem als alumnes: què és **la presa de decisions?** I els expliquem què és:

La presa de decisions consisteix a triar una opció entre diverses per resoldre un problema o situació. És un tema molt important, perquè implica assumir riscos, i s'ha de fer tenint present els desitjos i les opinions de tots i totes.

Tot seguit, preguntem als nens i nenes:

- En quins moments del conte els personatges prenen decisions importants? [quan decideixen que no hi haurà camp de golf, quan decideixen repartir els diners dels cirerers entre els habitants de Linyoleta i quan decideixen que dels sortidors de la gasolinera sortirà llet, suc i sopa]
- Quines decisions preneu vosaltres? Podeu decidir com us vestiu?, què mengeu?, a què jugueu al pati...?

1.3 Preguntem als alumnes: què és **el treball en equip?** I els expliquem què és:

Treballar en equip significa fer les coses junts per aconseguir un objectiu. En un partit de futbol, per exemple, es treballa en equip: tothom té molt clar on ha de jugar i què ha de fer. El treball en equip és la suma de les habilitats de cadascú per aconseguir un objectiu que volem tots i totes. En general, treballar en equip ens anima a assumir més riscos que si fem les coses sols i també ens permet obtenir més bons resultats.

Tot seguit, preguntem als nens i nenes:

- En quins moments del conte els personatges treballen en equip? [quan retornen els estels al cel]
- Quan treballeu en equip, vosaltres?

1.4 Preguntem finalment als alumnes: què és **el respecte**? I els expliquem què és:

El respecte és, sobretot, tractar bé les altres persones. Una actitud de respecte fa que tinguem amics i facilita un clima d'harmonia en el nostre entorn. Ser respectuós és el contrari de ser egoista. S'ha de mostrar respecte no només per totes les persones, sinó també pels animals i les plantes i, en general, per l'entorn on vivim.

Tot seguit, preguntem als nens i nenes:

- En quins moments del conte els protagonistes actuen amb respecte cap al medi i cap als altres? [assemblea d'animals, personatges dels contes]
- Digueu-me exemples de respecte i de falta de respecte a la vostra vida.
- Com us heu sentit, quan us han perdut el respecte?

Durada aproximada: 20 minuts

2. Dividim l'aula en grups de quatre alumnes i entreguem una targeta a cada grup. Cada targeta defineix un valor del cooperativisme o una actitud emprenedora (vegeu *Annexos*). Cada grup haurà de fer un dibuix (només un) del valor de la seva targeta. La persona dinamitzadora de l'activitat passarà per cada grup per comprovar que entenen la paraula que han de dibuixar i resoldrà els dubtes que hi hagi. Després, un alumne de cada grup sortirà i explicarà per què han fet aquell dibuix. S'enganxaran tots els dibuixos en un paper d'embalar que penjarem a l'aula.

En aquesta activitat, hi ha dos nivells de dificultat, en funció de l'edat dels alumnes. Per això, als annexos trobareu dos grups de valors: el primer (targetes blanques) és per a infants de 6-8 anys, i el segon (targetes negres) per a nens i nenes de 8-10 anys.

Durada aproximada: 20 minuts

RESPECTE

Capacitat per tractar bé els altres.
És imprescindible per treballar en equip

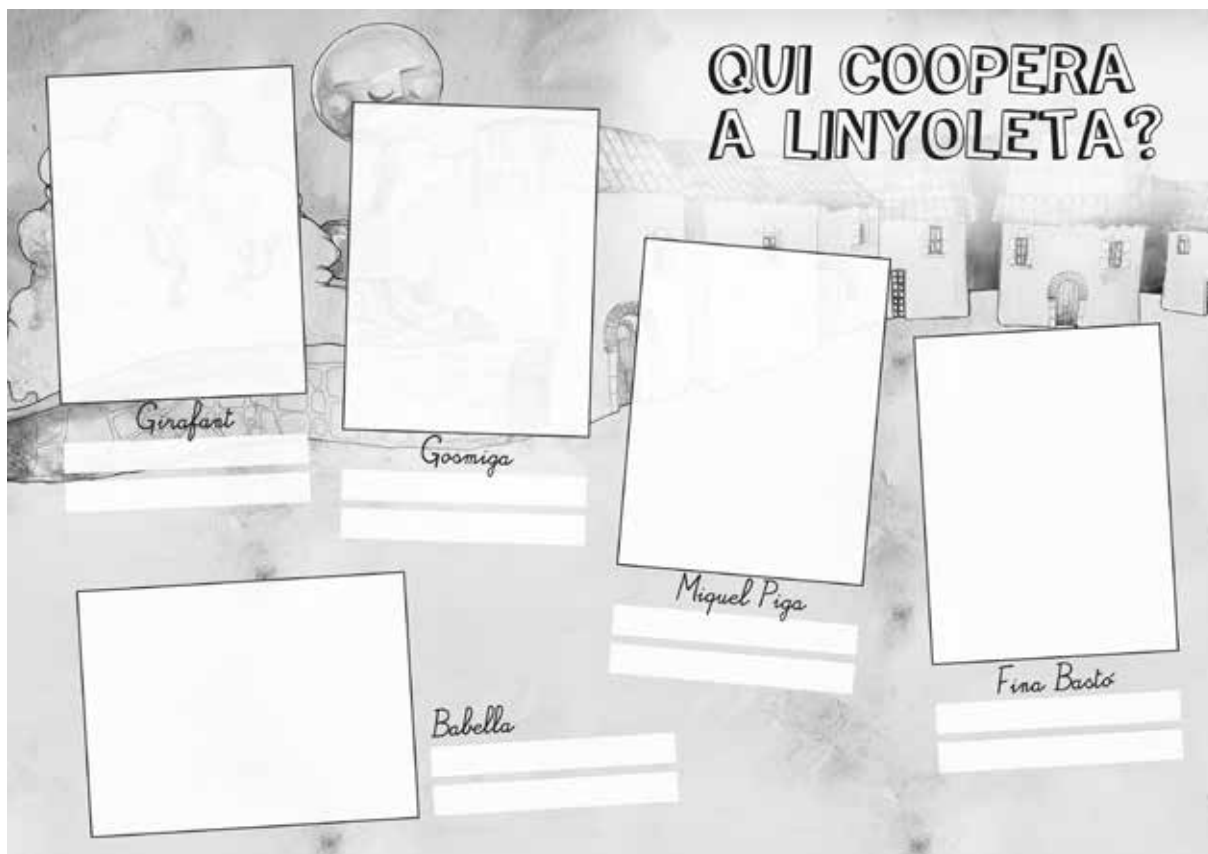
ENTUSIASME

Capacitat per ser positiu.
És imprescindible per crear un ambient de treball agradable

7. Intercanvi de cromos

3. Repartim la cartolina "Qui coopera a Linyoleta?" i deu cromos autoadhesius a cada infant. Expliquem als nens i nenes que per completar la cartolina hauran d'intercanviar-se els cromos entre ells.

Durada aproximada: 10'

8. Pòster, conte i comiat

1. Pengem el pòster de l'assemblea de feres a l'aula i expliquem als alumnes que cada vegada que mirin el pòster han de recordar Piga, Castanya i Bastó i tot el que ens han ensenyat: el respecte, la presa de decisions conjunta i el treball en equip.

2. Repartim el conte *Piga, Castanya i Bastó* a tots els nens i nenes perquè el tinguin.

3. Ens acomiadem dels alumnes. Els diem que esperem que els hagi agradat el conte *Piga, Castanya i Bastó* i que recordin que per tenir un entorn més harmònic i just, dins i fora de l'aula, cal cooperar.

Durada aproximada: 5'

9. Esquema de la sessió de treball i materials

Activitat	Participants	Materials	Temps aproximat
Benvinguda i explicació del taller	Tota la classe		5'
Explicació del conte Piga, Castanya i Bastó	Tota la classe	<ul style="list-style-type: none"> • 1 projector • 1 pissarra 	20'
La cançó <i>La gran ventada</i>	Tota la classe	<ul style="list-style-type: none"> • 1 equip de música o ordinador • 30 còpies de la lletra de la cançó 	10'
Activitat didàctica 1 (cooperativisme)	Tota la classe		20'
Activitat didàctica 2 (valors i actituds del cooperativisme)	Per grups	<ul style="list-style-type: none"> • targetes de valors (2 nivells) • Paper d'embalar • Paper dibuixar • Cinta adhesiva per enganxar 	20'
Intercanvi de cromos	Tota la classe	<ul style="list-style-type: none"> • 30 cartolines de "Qui coopera a Linyoleta?" • 30 jocs de cromos 	10'
Pòster, conte i comiat	Tota la classe	<ul style="list-style-type: none"> • 30 contes <i>Piga, Castanya i Bastó</i> • 1 pòster 	5'

LA GRAN VENTADA

I QUAN ÉREM TOTS A DALT DEL PI
HI VA HAVER UNA GRAN VENTADA
LLAVORS TOT ES VA CAPGIRAR:
UN NOU MÓN MILLOR COMENÇÀVEM.

I HEM ESTAT TRES NENS VALENTS
NO HEM AMAGAT MAI MAI LA CARA
I HEM GIRAT FORT EL CANELL
I HEM XOCAT MANS A L'ALÇADA.

I BUFA BUFA VENTET DE XALOC
I EMPORTA'T TOT EL QUE ENS FA NOSA
I DIREM TOTS BEN FORT UN, DOS, COOP,
COOPERAR ÉS UNA GRAN COSA.

I PIGA, CASTANYA I BASTÓ,
GIRAFANT I TORTULLONA
VAM DESCOBRIR UN SORTIDOR
QUE TREIA LLET, SUC DE TARONJA I SOPA.

I ELS ANIMALS TOTS CANVIATS
ES VAN REUNIR EN ASSEMBLEA
I ENTRE TOTS VAN DECIDIR
QUE ALLÒ ERA UNA BONA IDEA.

I BUFA BUFA VENTET DE XALOC
I EMPORTA'T TOT EL QUE ENS FA NOSA
I DIREM TOTS BEN FORT UN, DOS, COOP
COOPERAR ÉS UNA GRAN COSA.

TREBALL EN EQUIP

Capacitat per compartir un projecte amb els altres.
És imprescindible per poder fer coses que sols no podríem

RESPECTE

Capacitat per tractar bé els altres.
És imprescindible per treballar en equip

SOLIDARITAT

Capacitat per ajudar els altres.
És imprescindible perquè no hi hagi conflictes

PRENDRE DECISIONS ENTRE TOTS

Capacitat per contribuir a un projecte col·lectiu, de manera
que es tingui en compte l'opinió de tothom.
És imprescindible per tirar endavant un projecte cooperatiu

CREATIVITAT

Capacitat per pensar noves coses.
És imprescindible per trobar solucions als problemes

RESPONSA- BILITAT

Capacitat per assumir les conseqüències de les nostres accions.
És imprescindible perquè confiïn en nosaltres

VALENTIA

Capacitat per tirar endavant un projecte encara que sembli difícil.
És imprescindible per iniciar un projecte

RESPECTE

Capacitat per tractar bé els altres.
És imprescindible per treballar en equip

TREBALL EN EQUIP

Capacitat per compartir un projecte amb els altres.
És imprescindible per poder fer coses que sols no podríem

HONESTEDAT

Capacitat de dir la veritat i de no enganyar els altres.
És imprescindible perquè un grup rutlli

DEMOCRACIA

Capacitat per triar. Equival a participar i a respectar la
participació dels altres.

PERSE- VERANÇA

Capacitat de ser constant quan es treballa i de no rendir-se davant les adversitats. És imprescindible per aconseguir bons resultats

RESPONSA- BILITAT

Capacitat per assumir les conseqüències de les nostres accions. És imprescindible perquè confiïn en nosaltres

VALENTIA

Capacitat per tirar endavant un projecte encara que sembli difícil. És imprescindible per iniciar un projecte

Amb el suport de:

